

Targum Onkelos to Deuteronomy

Targum Onkelos to Deuteronomy

Facing Targum and Masoretic Text

T

Timothy A. Lee Publishing

Targum Onkelos to Deuteronomy: Facing Targum and Masoretic Text

Copyright © 2024 by Timothy A. Lee

Timothy A. Lee Publishing, Cambridge, England

www.timothyalee.com

@Timothy_A_Lee

@TimothyALeePub

All rights reserved. This publication may not be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher. For permission requests, contact requests@timothyalee.com.

This base text is in the public domain.

<https://github.com/Sefaria/Sefaria-Export/tree/master/json/Tanakh/Targum/Onkelos>

First Edition 2024

ISBN: 978-1-916854-60-4

CONTENTS

Introduction	vii
Deuteronomy	2
Paradigms	125
Maps	139

Introduction

This is a facing parallel edition for Targum Onkelos to Deuteronomy. The purpose of this book is to encourage new students and scholars to read and study the ancient Aramaic targums. The book displays the Aramaic targum alongside the facing Hebrew Masoretic Text for comparison.¹

Targum Onkelos is a literal conservative interpretation of the Torah. It is less expansive than Targum Jonathan to the Prophets, or Targum Pseudo-Jonathan. It was probably composed in the second century. It was edited by the seventh century, since when referring to targums of the Torah the Babylonian Talmud cites texts almost identical to Targum Onkelos.² Beyond Onkelos, other targums exist for the Torah; namely, Pseudo-Jonathan (perhaps seventh century), Targum Neophyti (probably fourth century) and a few fragments of otherwise lost targums. The number different extant targums for the Torah shows the popularity of these books for Medieval Judaism.³

¹ Should the reader wish to study the text in English, then translations are available. See especially the editions from Ktav Publishing House, such as Israel Drazin. *Targum Onkelos to Genesis. An English Translation of the Text With Analysis and Commentary (Based on A. Sperber's Edition)*. New York, NY: Ktav Publishing House, 1982. The first English translation was J.W. Etheridge. *The Targums of Onkelos and Jonathan Ben Uzziel on the Pentateuch. Vol 1*. London: Longman, Green, Longman, and Roberts, 1862.

² C. T. R. Hayward. "The Aramaic Targums." In: *The New Cambridge History of the Bible. Volume 1: From the Beginnings to 600*. Ed. by James Carleton Paget and Joachim Schaper. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, pp. 218–241, p. 219.

³ *ibid.*, p. 223.

What are targums?

With the ubiquity of Hebrew in Israel today, one can forget there was a time when the Hebrew Bible had to be translated to be understood by Jews who no longer spoke Hebrew. The Septuagint served this purpose for the Greek-speaking Jews in Egypt, and also for many others in Palestine. For the Aramaic-speaking Jews from Babylonia to Palestine they instead turned to Aramaic translations, or targums/targumim.⁴ Targums existed at least from the late Second Temple period, for some targums were found among the Dead Sea Scrolls (4QtgLev, 4QtgJob, 11QtgJob).⁵

The name targum derives from the Aramaic noun תַּרְגוּם meaning translation, interpretation, or explanation.⁶ Targums exist for all books of the Hebrew Bible except Daniel, and Ezra–Nehemiah which are books that already contain significant sections in Aramaic. The origin of targums is vague, perhaps the Synagogue for reading and interpreting texts, or school curricula.⁷

The translation philosophy of targums is generally to make the meaning of the Hebrew clear.⁸ Thus targums are not straightforward translations, but involve interpretation. Sometimes targums did not translate detrimental verses like David and Bathsheba. Targums can at times reduce interpretive options, and they can also iron out inconsistencies. For example, the Hebrew text of Genesis 1:27 and 2:7 uses two different verbs for God's creation of humankind, בָּרָא 'create' and יָצַר 'form' respectively. However, Targum Onkelos reads בָּרָא in both verses.⁹ Thus targums

⁴ The plural is either targumim or targums.

⁵ These are also referred to as 4Q156, 4Q157, and 11Q10 respectively. In addition even the Aramaic Genesis Apocryphon, classified as rewritten scripture contains some places of simple Aramaic targum-like translation from Genesis 14, Joseph A. Fitzmyer. *The Genesis Apocryphon of Qumran Cave I. A Commentary*. Biblica et Orientalia 18. Rome: Pontificio Istituto Biblico, 1966.

⁶ Hayward, "The Aramaic Targums," p. 218.

⁷ *ibid.*, pp. 235–236.

⁸ *ibid.*, p. 226.

⁹ Cited in *ibid.*, p. 227.

are not straightforward translation, but involve interpretation. This differs to the Septuagint which is generally straightforward phrase-for-phrase translation.

The names Onkelos and Jonathan refer to the supposed authors of the Targum to the Torah and Prophets.

תרנום של תורה אונקלוס הנר אמרו מפי ר' אליעזר ור'
יהושע תרנום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי
זכריה ומלאכי (Megillah 3a, in Babylonian Talmud)

‘The targum of the Torah was composed by Onkelos the convert they say from the mouth of Rabbi Eliezer and Rabbi Yehoshua. The targum of the Prophets was composed by Jonathan ben Uzziel they say from the mouth of Haggai, Zechariah, and Malachi.’

Onkelos is the Eastern pronunciation of Aquila, a second century CE Jew who revised the Greek Septuagint in a very literal manner similar to Onkelos. Likewise, the targums to the Prophets, Targum Jonathan gets its name from the Aramaic for Theodotion, another name linked with the revision of the Septuagint. However, these names are misleading, and connections with the Septuagint revisers is unlikely. The Talmud admits the history is unclear, going on in the same passage to say that targums existed before Onkelos and Jonathan, allegedly as far back as Ezra in the fifth century BCE.

Sources

The Aramaic targum text in this book is vocalised according to the Yemenite Taj ‘crown’. These Yemenite Jews preserved the targum texts and maintain the tradition of reading the Torah in

both Hebrew and Aramaic.¹⁰ The text is available under a CC-BY-SA licence.¹¹ The Hebrew Masoretic Text used in this book is that of the Leningrad Codex, as transcribed in the Westminster Leningrad Codex project, which is in the public domain. All poetic divisions are based on the first edition of *Biblia Hebraica*.¹²

Contact

If a reader finds an issue with this book, or wishes to suggest an improvement, please email: reader-suggestions@timothyalee.com.

Acknowledgments

Thanks to all those who discussed producing this book in Cambridge.

Emmanuel College, Cambridge
17th October, 2023.

Timothy A. Lee

¹⁰ For a modern critical edition, see Alexander Sperber. *The Bible in Aramaic. The Pentateuch According to Targum Onkelos*. Leiden: Brill, 1959.

¹¹ <https://github.com/Sefaria/Sefaria-Export/tree/master/json/Tanakh/Targum/Onkelos>.

¹² Rudolf Kittel, ed. *Biblia Hebraica*. Leipzig: J. C. Hinrichs, 1906.

Facing parallel texts

תרגום אונקלוס על דברים

1 אליו פתגמא דמליל משה עם כל ישראל בעברא
 דינרדנא אוכח יתהון על דחבו במדברא ועל דארגיזו
 במישרא לקביל ים סוף בפארן אתפלו על מנא ובחצירות
 ארגיזו על בשרא ועל דעבדו עיגל דדהב: **2** מהלך חר עשר
 יומין מחורב אורח טורא דשעיר עד רקם גיאה: **3** והנה
 בארבעין שנין בחד עשר ירחין בחד לנרחא מליל משה
 עם בני ישראל ככל דפקיד יי יתיה לותהון: **4** בחר דמחא
 ית סיחון מלכא אמורא דיתוב בחשבון וית עוג מלכא
 דמתנן דיתוב בעשתרות באדרעי: **5** בעברא דינרדנא בארעא
 דמואב שרי משה פריש ית אילפן אורייתא דרא למימר: **6** יי
 אלהנא מליל עמנא בחורב למימר סגי לכון דיתבתון בטורא
 הדין: **7** אתפנו וטולו לכון ועולו לטורא דאמורא וכלכל
 מגירוהי במישרא בטורא ובשפילתא ובדרומא ובספר ימא
 ארע פנענאה ולבנן עד נהרא רבא נהרא פרת: **8** חזו דיתבית
 קדמיוכו ית ארעא עולו ואחסינו ית ארעא דקנים יי לאבהתכון
 לאברהם ליצחק וליעקב למתן להון ולבניהון בתריהון:
9 ואמרית לכון בעדנא תהוא למימר לית אנא יכיל בלחודי
 לסוברא יתכון: **10** יי אלהכון אסגי יתכון ותא איתכון יומא
 דין ככוכבי שמיא לסגי: **11** יי אלהא דאבהתכון יוסיף עליכון
 פנתכון אלה זמנין ויבריד יתכון כמא דמליל לכון: **12** איכדין
 אסובר בלחודי טורתיכון ועסקיכון ודינכון: **13** חבו לכון
 גוברין חכימין וסוכלתנין ומרען לשבטיכון ואמינין רישין
 עליכון: **14** ואתיבתון יתי ואמרתון תקין פתגמא דמלילתא
 למעבד: **15** ודברית ית רישי שבטיכון גוברין חכימין ומדען
 ומניתי יתהון רישין עליכון רבני אלפי ורבני מאותא ורבני

אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים

1 אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַּר בְּעֵרְבָה מִזֶּה סוּף בֵּין-פָּאָרְזַן וּבֵין-תְּהַל וּלְבָן וַחֲצֵרֵת וְדֵי זֶה־ב: **2** אַחֵר עָשָׂר יוֹם מִחֹרֵב הַיַּרְדֵּן הַר-שַׁעִיר עַד קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ: **3** וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה בַּעֲשָׂתֵי-עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֱלֹהִים: **4** אַחֲרַי הִכְתוּ אֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֵת עֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר-יוֹשֵׁב בַּעֲשָׂתָרַת בְּאַדְרָעִי: **5** בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאַרְצָא מִזֶּמֶר הַיַּרְדֵּן מִזֶּמֶר הַיַּרְדֵּן בְּאַרְצָא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר: **6** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב-לָכֶם שָׁבֶת בְּהַר הַזֶּה: **7** פָּנּוּ וּסְעוּ לָכֶם וּבֵאוּ הַר הָאֱמֹרִי וְאֶל-כָּל-שְׁכֵנֵי בְּעֵרְבָה בְּהַר וּבְשַׁפְלָה וּבְנֹגֵב וּבְחֹרֵף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְבָּנוֹן עַד-תַּנְהַר הַנָּדָל נְהַר-פָּרַת: **8** רֵאֵה נָתַתִּי לַפְּנִיכֶם אֶת-הָאָרֶץ בָּאוּ וּרְשׁוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתִּיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת לָהֶם וּלְזָרְעָם אַחֲרֵיהֶם: **9** וְאָמַר אֲלֵכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר לֹא-אוּכַל לְבִדֵי שְׂאֵת אֲתֶכֶם: **10** יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב: **11** יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתְכֶם יִסַּף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֵלֶף פְּעֻמִּים וַיִּבְרַךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: **12** אִיכָּה אִשָּׁא לְבִדֵי טְרַחְכֶם וּמִשְׂאֶכֶם וּרְיִבְכֶם: **13** הִבּוּ לָכֶם אַנְשִׁים חֲכָמִים וְנֹבְגִים וַיְדַעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאִשִּׁימָם בְּרֹאשֵׁיכֶם: **14** וַתַּעֲנוּ אֹתִי וַתֹּאמְרוּ טוֹב-הַדְּבָר אֲשֶׁר-דִּבַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת: **15** וְאָקַח אֶת-רֹאשֵׁי שְׁבֻטֵיכֶם אַנְשִׁים חֲכָמִים וַיְדַעִים וְאֵתֶן אֹתָם רֹאשִׁים עֲלֵיכֶם שְׁלֵי אֲלָפִים וְשְׁלֵי מֵאוֹת וְשְׁלֵי חֲמִשִּׁים וְשְׁלֵי עֶשְׂרֵת וְשְׁטָרִים לְשִׁבְטֵיכֶם: **16** וְאַצִּוְהָ אֶת-שְׁפָטֵיכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר שְׁמַע בֵּין-אַחֵיכֶם וּשְׁפָטֶתֶם זָרֵק בֵּין-אִישׁ וּבֵין-אָחִיו

32 ובפתגמא הדין ליתכון מהימנין במימרא דיי אלתכון:
33 דמדבר קדמיכון באורחא לאתקנא לכון אתר בית משרי
לאשריותכון בעמודא דאישתא בליליא לאחזיותכון באורחא
דתתכון בה ובעמודא דעננא ביממא: **34** ושמייע קדם יי ית
קל פתגמיכון ורגיז וקיים למימר: **35** אם יחזי גבר בגובריא
האלין דרא בישא הדין ית ארעא טבתא דקיימית למתן
לאבתתכון: **36** אלהין פלב בר יפנה הוא יחזינה וליה אתין
ית ארעא דדרד בה ולבגוהי חלף דאשלים בתר דחלתא דיי:
37 אף עלי תנה רגז מן קדם יי בדילכון למימר אף את לא
תיעול לתמן: **38** יהושע בר גון דקאים קדמד הוא ייעול לתמן
יתיה תקיף ארי הוא יחסננה לישראל: **39** וטפלכון דאמרתון
לבזא יהון ובגיכון דלא ידעו יומא דין טב וביש אנון ייעלון
לתמן ולהון אתננה ואנון יירתננה: **40** ואתון אתפנו לכון וטולו
למדברא אורח ימא דסוף: **41** ואתיבתון ואמרתון לי חבנא
קדם יי אנחנא נסק ונגיח קרב ככל דפקדנא יי אלתנא וזריזתון
גבר ית מאני קרביה ושריתון למסק לטורא: **42** ואמר יי לי
אימר להון לא תסקון ולא תגיחון קרב ארי לית שכינתי
ביניכון ולא תתברון קדם בעלי דבביכון: **43** ומלילית עמכון
ולא קבילתון וסריבתון על מימרא דיי וארשעתון וסליקתון
לטורא: **44** ונפק אמוראה דיתיב בטורא תהוא לקדמותכון
ורדפו יתכון כמא דנתון דבריתא וטרדו יתכון בשעיר עד
חרמה: **45** ותבתון ובכיתון קדם יי ולא קביל יי צלותכון
ולא אצית למליכון: **46** ויתיבתון ברקס יומין סגיאין כיומא
דיתיבתון:

2 ואתפנינא ונטלנא למדברא אורח ימא דסוף כמא דמליל
יי עמי ואקיפנא ית טורא דשעיר יומין סגיאין: **2** ואמר
יי לי למימר: **3** סגי לכון דאקיפתון ית טורא הדין אתפנו
לכון לצפונא: **4** וית עמא פקיד למימר אתון עברין בתחום

וּבְעֵינַי יוֹמָם: ³⁴ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל דְּבַרְיִכֶם וַיִּקְצֹף וַיִּשְׁבַּע
 לֵאמֹר: ³⁵ אִם־יִרְאֶה אִישׁ בְּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הַרְעֵה הַזֶּה
 אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת לְאֲבוֹתֵיכֶם: ³⁶ זֹלָתִי
 כָּלֵב בֶּן־יִפְנֹה תוֹא יִרְאֶנָּה וְלוֹ־אֲתָן אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּרְדַּ־בָּהּ
 וּלְבָנָיו יַעַן אֲשֶׁר מָלֵא אַחֲרָי יְהוָה: ³⁷ גַּם־בִּי הִתְאַנֵּף יְהוָה
 בְּגַלְלֵכֶם לֵאמֹר גַּם־אֲתָה לֹא־תִבֹא שָׁם: ³⁸ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן הָעַמֹּד
 לְפָנָיְךָ הוּא יָבֵא שָׁמָּה אִתּוֹ חֹזֵק כִּי־הוּא יַחַלְצֶנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל:
³⁹ וְטַפְכֶם אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם לְבֹי יְהוָה וּבְנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם
 טוֹב וְרָע הֵמָּה יָבֹאוּ שָׁמָּה וְלָהֶם אֲתַנְּנָה וְהֵם יִירְשׁוּהָ: ⁴⁰ וְאַתֶּם
 פָּנּוּ לָכֶם וּסְעוּ הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף: ⁴¹ וְתַעֲנֵנוּ וְתֹאמְרוּ
 אֵלַי חֲטָאנוּ לַיהוָה אֲנַחְנוּ נַעֲלָה וְנִלְחַמְנוּ כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יְהוָה
 אֶל־הֵינוּ וְתַחֲגֹרוּ אִישׁ אֶת־כְּלֵי מִלְחָמָתוֹ וְתַהֲיֵנוּ לַעֲלֹת הַהָרָה:
⁴² וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אָמַר לָהֶם לֹא תַעֲלוּ וְלֹא־תִלְחַמוּ כִּי אֵינֶנִּי
 בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִגְנֹפוּ לִפְנֵי אֵיבֵיכֶם: ⁴³ וְאָדַבְרַת אֵלֵיכֶם וְלֹא
 שְׁמַעְתֶּם וְתַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וְתִזְדּוּ וְתַעֲלוּ הַהָרָה: ⁴⁴ וַיֵּצֵא
 הָאָמַרִי הַיֹּשֵׁב בְּהַר הַהוּא לִקְרֹאתְכֶם וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
 תַעֲשִׂינָה הַדְּבָרִים וַיִּכְתּוּ אֶתְכֶם בְּשַׁעִיר עַד־חֲרָמָה: ⁴⁵ וְתִשְׁבוּ
 וְתִכְבוּ לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־שָׁמַע יְהוָה בְּקִלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֵלֵיכֶם:
⁴⁶ וְתִשְׁבוּ בְּקִדְשׁ יָמִים רַבִּים כִּי־יָמִים אֲשֶׁר יִשְׁבַּתֶּם:

2 וַנִּפֹן וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי
 וַנִּסַּב אֶת־הַר־שַׁעִיר יָמִים רַבִּים: ² וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֵלַי לֵאמֹר: ³ רַב־לָכֶם סָב אֶת־הָהָר הַזֶּה פָּנּוּ לָכֶם צָפְנָה:
⁴ וְאֶת־הָעַם צֹו לֵאמֹר אַתֶּם עֲבָרִים בְּגִבּוֹל אַחֵיכֶם בְּנֵי־עִשׂוֹ
 הַיֹּשְׁבִים בְּשַׁעִיר וַיִּירָאוּ מִכֶּם וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד: ⁵ אֶל־תִּתְּנֶנּוּ

אָחִיכֹן בְּנֵי עֲשׂוֹ דִיתְבִּין בְּשַׁעִיר וַיִּדְחֲלוּן מִנְכוּן וְתַסְתְּמֶרוּן
לְחֵדָּא: ⁵ לֹא תִתְנָרְן בְּהוּן אַרְי לֹא אֲתִין לְכוּן מְאַרְעֶהוּן עַד
מִדְרָךְ פְּרִסַת רְגַל אַרְי יְרוּתָא לְעֲשׂוֹ יְהַבִּית ית טוּרָא דְשַׁעִיר:
⁶ עֲבוּרָא תִזְבְּנוּן מִנְהוּן בְּכִסְפָּא וְתִכְלוּן וְאַף מִיָּא תִזְבְּנוּן מִנְהוּן
בְּכִסְפָּא וְתַשְׁתּוּן: ⁷ אַרְי יִי אֱלֹהֶךָ בְּרַכְךָ בְּכֹל עוֹבְדֵי יָדְךָ
סוֹפִיק לְךָ צוּרְךָ בְּמִהְכָּךָ ית מִדְבְּרָא רַבָּא תְרִין דְּנָן אַרְבַּעִין
שָׁנִין מִימְרָא דִיִּי אֱלֹהֶךָ בְּסַעְדְךָ לֹא חִסְרָתָא מִדְּעַם: ⁸ וְעֲבַרְנָא
מַלְוַת אַחְנָא בְּנֵי עֲשׂוֹ דִיתְבִּין בְּשַׁעִיר מְאוּרַח מִיִּשְׂרָא מְאִילַת
וּמַעְצִיוֹן גְּבַר ס וְאַתְפְּנִינָא וְעֲבַרְנָא אוּרַח מִדְבְּרָא דְמוֹאֲב:
⁹ וְאָמַר יִי לִי לֹא תִצּוּר עַל מוֹאֲבָאִי וְלֹא תִתְנָרִי לְמַעַבַד עִמְהוּן
קָרַב אַרְי לֹא אֲתִין לְךָ מְאַרְעֶהוּן יְרוּתָא אַרְי לְבְנֵי לוֹט יְהַבִּית
יְת לְחַיַּת יְרוּתָא: ¹⁰ אִימְתְנִי מִלְקַדְמִין יְתִיבוּ בְּהָ עַם רַב וְסִגִּי
וְתַקִּיף כְּגִבְרִיא: ¹¹ גְּבַרִיא מִתְחַשְׁבִּין אַף אֲנֹן כְּגִבְרִיא וּמוֹאֲבָאִי
קָרַן לְהוּן אִימְתְנִי: ¹² וּבְשַׁעִיר יְתִיבוּ חוּרְאִי מִלְקַדְמִין וּבְנֵי
עֲשׂוֹ תְרִיכוּנוּן וְשִׁיִּצְיֹאוּנוּן מִן קְדְמִיהוּן וְיְתִיבוּ בְּאַתְרֵהוּן כְּמָא
דְּעַבַד יִשְׂרָאֵל לְאַרְעֵ יְרוּתִיתִיהָ דִּיתַב יִי לְהוּן: ¹³ כְּעַן קוּמוּ
וְעַבְרוּ לְכוּן ית נְחֹלָא דְזָרַד וְעֲבַרְנָא ית נְחֹלָא דְזָרַד: ¹⁴ וְיִזְמִיא
דְּהַלִּיכְנָא מְרַקַם גִּיאָה עַד דְּעֲבַרְנָא ית נְחֹלָא דְזָרַד תְּלַתִּין
וְתַמְנֵי שָׁנִין עַד דְּסָף כָּל דְּרָא גּוֹבְרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא מְגוּ מְשָׁרִיתָא
כְּמָא דְּקִיָּים יִי לְהוּן: ¹⁵ וְאַף מַחָא מִן קְדָם יִי הָוַת בְּהוּן
לְשִׁיִּצְיֹוֹתְהוּן מְגוּ מְשָׁרִיתָא עַד דְּשְׁלִימוּ: ¹⁶ וְהָוַת כַּד שְׁלִימוּ כָּל
גּוֹבְרֵי מְגִיחֵי קְרָבָא לְמַמַּת מְגוּ עִמָּא: ¹⁷ וּמִלִּיל יִי לִי לְמִימַר:
¹⁸ אֵת עֲבַר יוּמָא דִּין ית תְּחוּם מוֹאֲב ית לְחַיַּת: ¹⁹ וְתַתְקַרַב
לְקַבִּיל בְּנֵי עִמּוֹן לֹא תִצּוּר עֲלִיהוּן וְלֹא תִתְנָרִי לְמַעַבַד עִמְהוּן
קָרַב אַרְי לֹא אֲתִין מְאַרְעֵ בְּנֵי עִמּוֹן לְךָ יְרוּתָא אַרְי לְבְנֵי לוֹט
יְהַבִּתָּהּ יְרוּתָא: ²⁰ אַרְעֵ גְבַרִיא מִתְחַשְׁבָּא אַף הִיא גְבַרִין יְתִיבוּ
בְּהָ מִלְקַדְמִין וְעִמּוֹנָאִי קָרַן לְהוּן חֲשַׁבְנֵי: ²¹ עַם רַב וְסִגִּי וְתַקִּיף
כְּגִבְרִיא וְשִׁיִּצְיֹוֹן יִי מִן קְדְמִיהוּן וְתְרִיכוּנוּן וְיְתִיבוּ בְּאַתְרֵהוּן:
²² כְּמָא דְּעַבַד לְבְנֵי עֲשׂוֹ דִיתְבִּין בְּשַׁעִיר דְּשִׁיִּצְיֹוֹתְהוּן חוּרְאִי מִן

בָּם כִּי לֹא־אֵתָן לָכֶם מֵאֲרָצָם עַד מִדְּבַר כַּף־הַגֵּל כִּי־יִרְשָׁה
לַעֲשׂוֹ נָתַתִּי אֶת־הָר שְׁעִיר: ⁶ אֲכַל תִּשְׁבְּרוּ מֵאֲתָם בַּכֶּסֶף
וְאֲכַלְתֶּם וְגַם־מִים תִּכְרוּ מֵאֲתָם בַּכֶּסֶף וּשְׂתִיתֶם: ⁷ כִּי יְהוּה
אֱלֹהֶיךָ בִּרְכֶךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדְךָ יִדַע לְכַתֹּף אֶת־הַמִּדְבָּר
הַגָּדֹל הַזֶּה וְהָ אַרְבָּעִים שָׁנָה יְהוּה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ לֹא חִסְרָתָ
דְּבָר: ⁸ וְנִעְבַר מֵאֵת אֲחִינוּ בְנֵי־עֲשׂוֹ הַיְשָׁבִים בְּשַׁעִיר מִדְּבַר
הָעֲרָבָה מֵאֵילַת וּמֵעֲצִין וְגַבֵּר ⁹ וַיֹּאמֶר יְהוּה אֵלַי אֶל־תֵּצֵר אֶת־מוֹאָב וְאֶל־תִּתְגַּדֵּר בָּם
מִלְחָמָה כִּי לֹא־אֵתָן לָךְ מֵאֲרָצוֹ יִרְשָׁה כִּי לְבְנֵי־לוֹט נָתַתִּי
אֶת־עַר יִרְשָׁה: ¹⁰ הָאֲמִים לְפָנַי יֵשְׁבוּ בְּהָ עִם גְּדוֹל וְרַב
וְרַם כְּעֹנְקִים: ¹¹ רַפְּאִים יִחְשְׁבוּ אֶף־הֵם כְּעֹנְקִים וְהַמֵּאֲבִים
יִקְרְאוּ לָהֶם אֲמִים: ¹² וּבְשַׁעִיר יֵשְׁבוּ הַחֲרִים לְפָנַי וּבְנֵי עֲשׂוֹ
יִירָשׁוּם וַיִּשְׁמִידוּם מִפְּנֵיהֶם וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל
לְאֶרֶץ יִרְשָׁתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן יְהוּה לָהֶם: ¹³ עַתָּה קָמוּ וְעִבְרוּ לָכֶם
אֶת־נַחַל זָרַד וְנִעְבַר אֶת־נַחַל זָרַד: ¹⁴ וְהַיְמִיִּם אֲשֶׁר־הִלְכְנוּ וְ
מִקְדָּשׁ בְּרִנֵּעַ עַד אֲשֶׁר־עָבְרָנוּ אֶת־נַחַל זָרַד שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה
שָׁנָה עַד־תֵּם כָּל־הַדּוֹר אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה מִקְרֵב הַמַּחְנֶה כַּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוּה לָהֶם: ¹⁵ וְגַם יִדְ־יְהוּה הִיָּתָה בָּם לְהַמָּם מִקְרֵב
הַמַּחְנֶה עַד תָּמָם: ¹⁶ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תָּמוּ כָּל־אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה
לְמוֹת מִקְרֵב הָעָם: ¹⁷ וַיְדַבֵּר יְהוּה אֵלַי לֵאמֹר:
¹⁸ אַתָּה עִבֵּר הַיּוֹם אֶת־גְּבוּל מוֹאָב אֶת־עַר: ¹⁹ וְקִרְבַּת מוֹל בְּנֵי
עַמּוֹן אֶל־תֵּצְרֶם וְאֶל־תִּתְגַּדֵּר בָּם כִּי לֹא־אֵתָן מֵאֲרָץ בְּנֵי־עַמּוֹן
לָךְ יִרְשָׁה כִּי לְבְנֵי־לוֹט נָתַתִּי יִרְשָׁה: ²⁰ אֶרֶץ־רַפְּאִים תַּחֲשֵׁב
אֶף־הוּא רַפְּאִים יֵשְׁבוּ־בָהּ לְפָנַי וְהָעַמִּנִּים יִקְרְאוּ לָהֶם זְמֻזְמִים:
²¹ עִם גְּדוֹל וְרַב וְרַם כְּעֹנְקִים וַיִּשְׁמִידֵם יְהוּה מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֵׁם
וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם: ²² כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְבְנֵי עֲשׂוֹ הַיְשָׁבִים בְּשַׁעִיר
אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֶת־הַחֲרִי מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשֵׁם וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה: ²³ וְהָעֹנִים הַיְשָׁבִים בְּחֲצָרִים עַד־עַזָּה כַּפְתָּרִים

תְּקִיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא וּבְחֻזְזוּגִין רַבְרַבִּין כָּלֵל דְּעַבְד לְכוּן יִי
 אֱלֹהֵיכֹן בְּמִצְרַיִם לְעִינֵיכֹן: ³⁵ אֶתְּ אֶתְחַזִּיתָא לְמַדְע אַרְי יִי הוּא
 אֱלֹהִים לִית עוֹד בְּר מְנִיָּה: ³⁶ מִן שְׁמִיא אֲשַׁמְעָךְ יִת קַל מִימְרֵיהָ
 לְאֶלְפוּתָךְ וְעַל אַרְעָא אַחֲזִיךְ יִת אִשְׁתִּיָּה רַבְתָּא וּפְתַנְמוּהִי
 שְׁמַעְתָּא מְגוֹ אִשְׁתָּא: ³⁷ וַחֲלַף אַרְי רַחִים יִת אֲבָהְתָךְ וְאַתְרַעֵי
 בְּבִנְיָהוֹן בְּתַרְיָהוֹן וְאַפְקֵךְ בְּמִימְרֵיהָ בְּחִילִיָּה רַבָּא מְמַצְרַיִם:
³⁸ לְתַרְכָּא עַמְמִין רַבְרַבִּין וְתַקִּיפִין מְנַף מִן גְּדַמְךָ לְאֶעְלוּתָךְ
 לְמַתֵּן לָךְ יִת אַרְעָהוֹן אַחְסָנָא כְּיוֹמָא הַדִּין: ³⁹ וְתַדְע יוֹמָא דִּין
 וְתַתִּיב לְלַבָּךְ אַרְי יִי הוּא אֱלֹהִים דְּשַׁכְּנִנְתִּיָּה בְּשְׁמִיא מְלַעִילָא
 וְשָׁלִיט עַל אַרְעָא מְלַרְע לִית עוֹד: ⁴⁰ וְתַטַּר יִת קִנְמוּהִי וְיִת
 פְּקוּדוּהִי דְאַנָּא מְפַקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין דְּיִיטֵב לָךְ וְלִבְנָךְ בְּתַרְךָ
 וּבְדִיל דְתַזְרִיךְ יוֹמִין עַל אַרְעָא דְיִי אֱלֹהֵךְ יִהִיב לָךְ כָּל יוֹמִיא:
⁴¹ בְּכִין אַפְרִישׁ מִשָּׁה תֵּלֵת קְרוּיִן בְּעַבְרָא דִּינְרָדְנָא מְדַנַּח
 שְׁמִשָּׂא: ⁴² לְמַעַרְק לְתַמּוֹן קְטוּלָא דִּיקְטוּל יִת חֲבַרְיָה בְּלָא
 מְדַעִיָּה וְהוּא לָא שְׁנֵי לִיָּה מְאַתְמְלֵי וּמְדַקְמוּהִי וְיַעְרוּק לְחַדָּא
 מִן קְרוּיָא הָאֵלִין וְיַתְקִיָּים: ⁴³ יִת בְּצַר בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְע מִיִּשְׂרָאֵל
 לְשִׁיבֵט רְאוּבֵן וְיִת רְאוּמֹת בְּגֻלְעַד לְשִׁיבֵט גָּד וְיִת גּוֹלָן
 בְּמַתְנֵן לְשִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה: ⁴⁴ וְדָא אוֹרִיתָא דְסֹדֵר מִשָּׁה קְדָם
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ⁴⁵ אֵלִין סְהַדְוֹתָא וּקְנִמְיָא וְדִינְיָא דְמְלִיל מִשָּׁה עִם
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַפְקָהוֹן מְמַצְרַיִם: ⁴⁶ בְּעַבְרָא דִּינְרָדְנָא בְּחַלְתָּא
 לְקַבִּיל בֵּית פְּעוֹר בְּאַרְע סִיחוֹן מְלָכָא אֲמוֹרָאָה דִּיִּתִיב בְּחַשְׁבוֹן
 דְּמַחָא מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַפְקָהוֹן מְמַצְרַיִם: ⁴⁷ וְיִרִיתוּ יִת
 אַרְעִיָּה וְיִת אַרְע עוּג מְלָכָא דְמַתְנֵן תַּרְיִין מְלָכֵי אֲמוֹרָאָה
 דְּבַעְבְּרָא דִּינְרָדְנָא מְדַנַּח שְׁמִשָּׂא: ⁴⁸ מְעַרוּעַר דְּעַל כִּיף נַחְלָא
 דְּאַרְנוֹן וְעַד טוּרָא דְשִׂאוֹן הוּא חֶרְמוֹן: ⁴⁹ וְכָל מִיִּשְׂרָאֵל עַבְרָא
 דִּינְרָדְנָא מְדַנַּחָא וְעַד יָמָא דְּמִיִּשְׂרָאֵל תַּחוֹת מִשְׁפַּךְ מִיִּרְמָתָא:

5 וּקְרָא מִשָּׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יִת

וּבְמוֹפְתִים וּבְמַלְחָמָה וּבְיַד חֲזָקָה וּבְזִרְוֹעַ נְטוּיָהּ וּבְמוֹרָאִים
 גְּדֹלִים כָּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרָיִם לְעֵינֶיךָ:
 35 אַתָּה הִרְאֵתָ לְדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אִין עוֹד מִלְבָּדוֹ:
 36 מִן-הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעָה אֶת-קֹלוֹ לְיִסְרָךָ וְעַל-הָאָרֶץ הִרְאָה
 אֶת-אֲשׁוֹ הַגְּדוּלָּה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאָשׁ: 37 וַתַּחַת כִּי
 אָהַב אֶת-אַבְתֵּיךָ וַיִּבְחַר בְּזִרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצֵאֲךָ בְּכַחוֹ
 הַגְּדֹל מִמִּצְרָיִם: 38 לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעַצְמִים מִמֶּךָ מִפְּנֵיךָ
 לְהַבְיֵאֲךָ לְתֵת-לָךְ אֶת-אֲרָצָם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה: 39 וַיַּדְעַת הַיּוֹם
 וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל-לִבְבְּךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִפְּעַל
 וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת אִין עוֹד: 40 וְשִׁמְרָתְךָ אֶת-חֻקָּיו וְאֶת-מִצְוֹתָיו
 אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וּלְבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ
 וּלְמַעַן תֵּאֲרִיךְ יָמִים עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
 כָּל-הַיָּמִים: פ

41 אֲנִי וּבְדִיל מֹשֶׁה שָׁלַשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַחָה
 שְׁמֹשׁ: 42 לָנֹס שָׁמָּה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת-רֵעֵהוּ בְּבַלִּי-דַעַת
 וְהוּא לֹא-שָׂנֵא לוֹ מִתְמוּל שְׁלֹשׁוֹם וְנֹס אֶל-אֶחָת מִן-הָעָרִים
 הָאֵל וְחָי: 43 אֶת-בְּצֹר בַּמִּדְבָּר בְּאֲרֶץ הַמִּישֵׁר לְרֵאֲוֵבֵנִי
 וְאֶת-רֵאֲמֹת בְּגִלְעָד לְגֹדִי וְאֶת-גּוֹלָן בְּבַשָּׁן לְמִנְשֵׁי: 44 וְזֹאת
 הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-שָׂם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנִי יִשְׂרָאֵל: 45 אֱלֹהֵי הַעֲדוּת
 וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתְכֶם
 מִמִּצְרָיִם: 46 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּנִיָּא מוֹל בֵּית פְּעוֹר בְּאֲרֶץ סִיחֹן
 מִלֶּךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֻשְׁבוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: 47 וַיִּירָשׁוּ אֶת-אֲרָצוֹ וְאֶת-אֲרֶץ אֶעֱנֹג
 מִלֶּךְ-הַבַּשָּׁן שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח שְׁמֹשׁ:
 48 מֵעֲרֹעַר אֲשֶׁר עַל-שְׂפַת-נַחַל אֲרֶנָּן וְעַד-הַר שִׂיאָן הוּא חֶרְמוֹן:
 49 וְכָל-הָעֲרֵבָה עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַחָה וְעַד יַם הָעֲרֵבָה תַּחַת
 אֲשֶׁר־תִּפְסְגָה: פ

7 וְתָכֹס נֶכֶסֶת קוֹדְשֵׁיךָ וְתִיכּוֹל תִּמְנֶן וְתַחֲדֵי קָדְם יי אֱלֹהֶיךָ:
 8 וְתִכְתּוֹב עַל אֲבָנַיִת יֵת כָּל פִּתְגָּמַי אוֹרֵיתָא הָדָא פְּרִישׁ יְאוּת:
 9 וּמִלִּיל מוֹשֶׁה וְכַהֲנָיָא לִינְאֵי עִם כָּל יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲצִית וּשְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל יוֹמָא הָרִינְן הַוִּיתָא לְעַם קָדְם יי אֱלֹהֶיךָ: 10 וְתִקְבִּיל
 לְמִימְרָא דִּיִּי אֱלֹהֶיךָ וְתַעֲבִיד יֵת פְּקוּדוֹתַי וְיֵת קְנֻמוֹתַי דְּאָנָּא
 מִפְּקִיד לָךְ יוֹמָא דִּין: 11 וּפְקִיד מוֹשֶׁה יֵת עֲמָא בְּיוֹמָא הַהוּא
 לְמִימַר: 12 אֵלִינ יְקוּמוּן לְבָרְכָא יֵת עֲמָא עַל טוֹרָא דְּגִרְוִיזִין
 בְּמַעֲבָרְכוֹן יֵת יִרְדְּנָא שְׁמַעוֹן וְלוֹי וַיהוּדָה וַיִּשְׁשָׁכֶר וַיּוֹסֶפֶת
 וּבִנְיָמִין: 13 וְאֵלִינ יְקוּמוּן עַל לְוִטֵּיָא בְּטוֹרָא דְּעֵיבָל רְאוּבֵן גָּד
 וְאִשֶׁר וְזַבּוּלוֹן דִּן וְנַפְתָּלִי: 14 וְיִתִּיבוּן לִינְאֵי וַיִּימְרוּן לְכָל אֲנָשׁ
 יִשְׂרָאֵל קָל רַם: 15 לֵיט גּוֹבְרָא דִּיעֲבִיד צִילֵם וּמִתְכָּא מְרַחֵק
 קָדְם יי עוֹבֵד יְדֵי אוּמָנָא וַיִּשְׁוֵי בְּסַתְרָא וַיִּתִּיבוּן כָּל עֲמָא וַיִּימְרוּן
 אָמֵן: 16 לֵיט דִּיקְלֵי אַבוּהֵי וְאִמֵּיהֵי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 17 לֵיט
 דִּישְׁנֵי תַחוּמָא דְּחִבְרִיָה וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 18 לֵיט דִּישְׁעֵי
 עוֹרָא בְּאוֹרְחָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 19 לֵיט דִּישְׁלֵי דִין גִּיזֵר
 יֵיתָם וְאַרְמְלָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 20 לֵיט דִּישְׁכּוֹב עִם אִתָּת
 אַבוּהֵי אֲרִי גְלִי כְּנַפָּא דְּאַבוּהֵי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 21 לֵיט
 דִּישְׁכּוֹב עִם כָּל בְּעִירָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 22 לֵיט דִּישְׁכּוֹב
 עִם אַחְתֵּיהָ בֵּת אַבוּהֵי אוּ בֵּת אִמֵּיהֵי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:
 23 לֵיט דִּישְׁכּוֹב עִם חֲמֵתִיהֵי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 24 לֵיט דִּישְׁמַחֵי
 חֲבֵרִיָה בְּסַתְרָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 25 לֵיט דִּיקְבִּיל שׁוֹחֲדָא
 לְמִקְטֵל גִּפְשׁ דֵּם זְכָאֵי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן: 26 לֵיט דִּילָא יִקְנִיִים
 יֵת פִּתְגָּמַי אוֹרֵיתָא הָדָא לְמַעֲבַד יֵתְהוֹן וַיִּימַר כָּל עֲמָא אָמֵן:

28 וַיְהִי אִם קִבְּלָא תִקְבִּיל לְמִימְרָא דִּיִּי אֱלֹהֶיךָ לְמַטֵּר
 לְמַעֲבַד יֵת כָּל פְּקוּדוֹתַי דְּאָנָּא מִפְּקִיד לָךְ יוֹמָא

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: ⁷ וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם וּשְׂמַחְתָּ לִפְנֵי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ⁸ וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה
 הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב: ⁹ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
 אֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה גִּדְּוִיתָ
 לְעַם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: ¹⁰ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וַעֲשִׂיתָ
 אֶת־מִצְוֹתָיו וְאֶת־חֻקָּיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם: ¹¹ וַיִּצְוֶה
 מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: ¹² אֱלֹהֵי יַעֲמָדוּ לְבָרֶךְ
 אֶת־הָעָם עַל־הַר גְּרִזִים בְּעֵבְרָכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן שְׂמֵעוּן וְלוֹנֵי
 וַיהוּדָה וַיִּשְׁשַׁבֵּר וַיּוֹסֵף וּבְנֵימֵן: ¹³ וְאֱלֹהֵי יַעֲמָדוּ עַל־הַקְּלָלָה
 בְּהַר עֵיבֵל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֶׁר וּזְבוּלֹן בֵּן וּנְפֹתָלִי: ¹⁴ וְעֲנֵנו הַלְוִיִּם
 וְאָמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם: ¹⁵ אָרוּר הָאִישׁ
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמִסֵּכָה תוֹעֵבַת יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ
 וְשֵׁם בִּסְתֵר וְעֲנֵנו כָּל־הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן: ¹⁶ אָרוּר
 מִקְלָה אָבִיו וְאָמוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ¹⁷ אָרוּר
 מִסִּיג גְּבוּל רְעֵהוּ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ¹⁸ אָרוּר
 מִשְׁגָּה עוֹר בַּדְּרֹךְ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ¹⁹ אָרוּר
 מִטָּה מוֹשֶׁפֵּט גֵּר־יְתוּם וְאַלְמָנָה וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ²⁰
 אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אִשְׁתׁ אָבִיו כִּי גִלָּה כִּנְיָ אָבִיו וְאָמַר
 כָּל־הָעָם אָמֵן: ²¹ אָרוּר שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר
 כָּל־הָעָם אָמֵן: ²² אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אָחִיתוֹ בֵּת־אָבִיו
 אוֹ בֵּת־אָמוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ²³ אָרוּר שֹׁכֵב
 עִם־חֹתָנָתוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ²⁴ אָרוּר מְכַה רְעֵהוּ
 בִּסְתֵר וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ²⁵ אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד
 לְהַכּוֹת גֹּפֶשׁ הֵם נָקִי וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: ²⁶ אָרוּר
 אֲשֶׁר לֹא־יִקְיִם אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר
 כָּל־הָעָם אָמֵן: פ

וְהָיָה אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר
 לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה הַיּוֹם

28

Verbs

Listed here are some tables for Aramaic verb paradigms. I start with the special and slightly irregular verb to be.

The verb *to be*

Pe^cal

Perfect

3ms הָנָה / הָנָא

3fs הָנָת

2ms הָנִית

3mp הָו

Imperfect

3ms לְהָנָא

3fs לְהָנָת

3mp לְהָוִן

3fp לְהָנִין

Imperative

mp הָו / הָוִן

Pronominal Suffixes on Verbs

Verbs take the same pronominal suffixes as nouns. Except for the 1cs which is **נִי**.

